

Pradžia>Nagrinėjimas teisme>Civilinės bylos>Kurios šalies teismas kompetentingas?**Kurios šalies teismas kompetentingas?**

Liuksemburgas

1 Ar turėčiau kreiptis į bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismą, ar į specializuotą teismą (pavyzdžiui, darbo teismą?)

Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje civilines ir komercines bylas nagrinėjantis bendrosios kompetencijos teismas yra apygardos teismas (pranc. *tribunal d'arrondissement*). Iš viso yra dvi teismo apygardos – Liuksemburgo ir Dykircho, kiekvienoje jų veikia po apygardos teismą.

Apygardos teismas kompetentingas nagrinėti visas civilines ir komercines bylas, kurios pagal įstatymą nepriklauso kito teismo jurisdikcijai.

Liuksemburge nėra specializuotų komercines bylas nagrinėjančių teismų, kaip kai kuriose kitose šalyse. Komercines bylas nagrinėja specialūs apygardos teismo skyriai, tačiau jose taikoma supaprastinta procedūra.

Specializuoti teismai iš esmės yra atsakingi už:

ieškinių dėl nedidelių sumų: jeigu ieškinio suma yra mažesnė nei 15 000 EUR, jurisdikciją turi taikos teismai (pranc. *justices de paix*). Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje iš viso yra trys tokie teismai: po vieną Liuksemburge, Eše prie Alzeto ir Dykirche, ir kiekvienas iš jų turi konkrečią teritorinę jurisdikciją; darbo teisės bylas: darbo teismas (pranc. *tribunal du travail*) turi jurisdikciją nagrinėti su darbo sutartimis susijusias bylas. Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje iš viso yra trys darbo teismai: po vieną Liuksemburge, Eše prie Alzeto ir Dykirche, ir kiekvienas iš jų turi konkrečią teritorinę jurisdikciją.

Praktiškai darbo teismas posėdžiauja taikos teismo patalpose;

bylas dėl nuomos sutarčių: jurisdikcija nagrinėti ginčus dėl turto nuomos sutarčių, nepaisant jų vertės, priklauso taikos teisėjui (pranc. *juge de paix*). Jeigu ginčas yra susijęs su nuomos suma, prieš iškeliant bylą teisme pirmiausia reikia kreiptis į konkrečios savivaldybės nuomos ginčų komisiją (pranc. *commission des loyers*);

kaimynų ginčus: dauguma kaimynų ginčų yra susiję su servitutais arba ginčais dėl sklypų ribų ir jurisdikcija nagrinėti šiuos ginčus priklauso taikos teisėjui. Tačiau jeigu paaiškėja, kad byla yra rimtesnė ir joje prašoma atlyginti žalą, lemiamas veiksnys yra ieškinio suma, t. y. jeigu ji didesnė nei 15 000 EUR, jurisdikcija priklauso apygardos teismui;

socialinės apsaugos klausimus: jurisdikciją nagrinėti socialinės apsaugos bylas turi Socialinio draudimo arbitražo taryba (pranc. *Conseil arbitral de la sécurité sociale*). Taryba yra įsikūrusi Liuksemburge ir turi jurisdikciją nagrinėti bylas visoje šalyje;

problemas dėl per didelio įsiskolinimo: jurisdikciją nagrinėti tokias bylas turi taikos teismas.

2 Kai byla teisinga bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismams (t. y. tokias bylas nagrinėti kompetentingiems teismams), kaip žinoti, į kurį teismą kreiptis?**2.1 Ar bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismai skirstomi į žemesnės ir aukštesnės instancijos teismus (pavyzdžiui, apylinkės teismai priskiriami prie žemesnės, o apygardos teismai – prie aukštesnės instancijos teismų) ir jeigu taip, kuris iš jų kompetentingas nagrinėti mano bylą?**

Taikos teismas turi jurisdikciją nagrinėti civilines ir komercines bylas, jeigu ieškinio suma (išskyrus palūkanas ir išlaidas) yra mažesnė nei 15 000 EUR. Jeigu ieškinio suma didesnė, byla perduodama nagrinėti apygardos teismui.

Apygardos teismas visada turi jurisdikciją nagrinėti bylas, kurių dalyko negalima įvertinti pinigais, pavyzdžiui, su šeimos klausimais susijusias bylas.

2.2 Teritorinis teisingumas (byla teisinga miesto A ar miesto B teismui?)**2.2.1 Bendroji teritorinio teisingumo taisyklė**

Paprastai jurisdikciją turi atsakovo gyvenamosios vietos teismas. Šios taisyklės tikslas – suteikti tam tikro lygio apsaugą atsakovams, nes jiems bus lengviau gintis arčiausiai namų esančiame teisme.

Todėl jeigu atsakovas yra fizinis asmuo, jurisdikciją turės juridinio asmens nuolatinės arba faktinės gyvenamosios vietos teismas.

Bendrovėms, asociacijoms ir t. t. byla gali būti iškeliama ne tik jų registruotos buveinės vietos teisme, bet ir vietos, kurioje yra jų filialas arba atstovybė, teisme, jeigu šiame teisme tokios bendrovės ir asociacijos turi atstovą, kuris yra įgaliotas spręsti su trečiosiomis šalimis susijusius klausimus, o ginčas yra susijęs su to filialo arba atstovybės veikla.

2.2.2 Bendrosios taisyklės išimtys**2.2.2.1 Kada galiu pasirinkti, į kurį teismą kreiptis: į atsakovo gyvenamosios vietos teismą (pagal bendrąją taisyklę nustatytą teismą) ar kitą teismą?**

Sutartys: ieškovai gali pareikšti ieškinį atsakovo gyvenamosios vietos teisme arba, atsižvelgdami į sutarties pobūdį, vietos, kurioje turi būti pristatytos prekės arba suteiktos paslaugos, teisme.

Bylose dėl atsakomybės už žalą sukėlusį veiksma (civilinės teisės pažeidimą) ir civilinėse bylose, sujungiamose su baudžiamosiomis bylomis, ieškinyms gali būti pareiškiamas atsakovo gyvenamosios vietos teisme arba vietos, kurioje buvo patirta žala ar atsitiko žalą sukėlęs įvykis, teisme.

2.2.2.2 Kada turiu kreiptis ne į atsakovo gyvenamosios vietos teismą (pagal bendrąją taisyklę nustatytą teismą), o į kitą teismą?

Bylose, kuriose nagrinėjami:

- 1) prašymai dėl nepilnamečių santuokos, prašymai dėl santuokos anuliavimo, prašymai panaikinti ar atnaujinti santuokos atidėjimą, pareiškimai dėl kliūčių sudaryti santuoką ir prašymai konstatuoti tokių kliūčių nebuvimą;
- 2) prašymai dėl vedybų sutarčių ir sutuoktinių turto teisinio režimo, taip pat prašymai dėl turto atskyrimo;
- 3) prašymai dėl sutuoktinių abipusių teisių bei pareigų ir prisidėjimo prie bendrų sutuoktinių ar registruotų partnerių poreikių tenkinimo;
- 4) registruotos partnerystės nutraukimas;
- 5) ieškiniai dėl išlaikymo;
- 6) prašymai dėl teisės bendrauti įgyvendinimo, gyvenimo sąlygų nustatymo ir prisidėjimo prie vaikų išlaikymo ir auklėjimo;
- 7) prašymai dėl tėvų pareigų vykdymo, išskyrus prašymus dėl tėvų valdžios apribojimo;
- 8) sprendimai dėl nepilnamečių turto tvarkymo ir sprendimai dėl nepilnamečių globos;
- 9) prašymai uždrausti grįžti namo asmenims, kurie iškeldinti iš nuosavo būsto pagal 2003 m. rugsėjo 8 d. iš dalies pakeisto įstatymo dėl smurto artimoje aplinkoje (pranc. *loi modifiée du 8 septembre 2003 sur la violence domestique*) 1 straipsnio 1 dalį, prašymai pratęsti atitinkamus draudimus pagal minėto įstatymo 1 straipsnio 2 dalį ir skundai dėl minėtų priemonių taikymo;

Jei nenurodyta kitaip, teritorinę jurisdikciją turintis apygardos teismas yra:

- 1) vietovės, kurioje yra šeimos namai, teismas;

2) jei tėvai gyvena atskirai ir tėvų pareigos vykdomos bendrai – to iš tėvų, su kuriuo nuolat gyvena nepilnamečiai vaikai, gyvenamosios vietos teismas, o jei tėvų pareigas vykdo tik vienas iš tėvų – jo gyvenamosios vietos teismas;

3) kitais atvejais – asmens, kuris neiškėlė bylos, gyvenamosios vietos teismas.

Kai pateikiami bendri prašymai, šalys pasirenka vienos iš šalių gyvenamosios vietos teismą.

Tačiau tais atvejais, kai ginčas susijęs tik su sutuoktinio išlaikymu, prisidėjimu prie vaikų išlaikymo ir auklėjimo, prisidėjimu prie bendrų sutuoktinių poreikių tenkinimo ar skubių arba laikinų priemonių taikymu nutraukus registruotą partnerystę, jurisdikciją gali turėti išlaikymą gaunančio sutuoktinio ar buvusio partnerio, ar vieno iš tėvų, kuris iš esmės rūpinasi vaikais, net ir suaugusiais, gyvenamosios vietos teismas.

Teritorinę jurisdikciją lemia gyvenamoji vieta prašymo pateikimo dieną, o santuokos nutraukimo byloje – pirminio prašymo pateikimo dieną.

Teisinės pagalbos prašymai dėl vaikų globos teisių ir teisės bendrauti: jurisdikciją turi tas teismas, kurio apygardos teritorijoje vaikas gyvena (manoma, kad gyvena).

Santuokos nutraukimas ir gyvenimas skyrium, jų pasekmės: jurisdikciją turi tas teismas, kurio apygardos teritorijoje yra sutuoktinių bendra gyvenamoji vieta, o jei tokios nėra – teismas, kurio apygardos teritorijoje gyvena atsakovas arba, jei santuoka nutraukiama sutuoktinių bendru sutikimu – teismas, kurio apygardos teritorijoje gyvena vienas iš sutuoktinių.

Paveldėjimas: jurisdikciją turi vietos, kurioje paskutinį kartą gyveno mirusysis, teismas.

Turto nuomos sutartys: jurisdikciją turi turto buvimo vietos teismas.

Darbo teisės bylos: jurisdikciją turi darbo vietos teismas. Tačiau tam tikrais atvejais, kai darbdavys pareiškia ieškinį kitoje valstybėje narėje gyvenančiam darbuotojui, jurisdikciją turi darbuotojo gyvenamosios vietos teismas.

2.2.2.3 Ar šalys gali pasirinkti teismą, kuris paprastai nebūtų kompetentingas nagrinėti bylą?

Liuksemburgo teisėje numatyta galimybė į sutartį įtraukti sąlygą dėl jurisdikcijos, kurioje šalys nurodo konkretų jų ginčus spręsiantį teismą.

Tokią sąlygą ypač naudinga įtraukti tais atvejais, kai ginčas kyla tarp skirtingose valstybėse narėse gyvenančių šalių, nes teismą, kuris turės jurisdikciją nagrinėti konkrečią bylą, galima nustatyti iš anksto. Tokių sąlygų teisėtumo Europos Sąjungos valstybėse narėse klausimai reglamentuojami 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1215/2012.

Susitarti dėl teismo, kuris turės jurisdikciją, šalys gali ir išimtinai vidaus byloje. Tokiose byloje šalys gali perduoti ginčą taikos teismui, kuris, atsižvelgiant į ieškinio sumą arba teritorinės jurisdikcijos taisykles, paprastai neturėtų jurisdikcijos. Šalių susitarimas gali būti konkretus arba paprasčiausiai numanomas pagal tai, kad atsakovas atvyksta į teismą ir pradeda teikti savo argumentus, prieš pateikiant atsiliepimą į ieškinį nepareiškęs jokio prieštaravimo dėl bylą nagrinėjančio teismo jurisdikcijos. Tačiau šalys negali pasirinkti, kuris apygardos teismas nagrinės jų bylą, nes taisyklės dėl jurisdikcijos nustatymo pagal ieškinio sumą yra viešosios politikos klausimas.

Sąlyga dėl jurisdikcijos galioja tik tuomet, jeigu su ja faktiškai sutinka abi šalys. Tokio sutikimo įrodymai teikiami pagal bendrąsias teisės taisykles.

Tam tikrais atvejais šalių laisvė pasirinkti teismą ribojama įstatymu. Pavyzdžiui, Vartotojų teisių apsaugos įstatyme (pranc. *loi sur la protection juridique du consommateur*) nustatyta, kad sąlygos, kuriomis siekiama panaikinti vartotojų teisę kreiptis į bendrosios kompetencijos teismus, negalioja.

3 Kai byla teisinga specializuotiems teismams, kaip sužinoti, į kurį teismą reikėtų kreiptis?

Pagal Liuksemburgo teisę įsteigti specializuoti teismai, t. y. darbo teismas, taikos teismas, kai jame nagrinėjamos bylos dėl turto nuomos sutarties, pirmosios instancijos administracinis teismas (pranc. *tribunal administratif*) ir Socialinio draudimo arbitražo taryba, kaip pirmosios instancijos teismai nagrinėja visas jų jurisdikcijai priskiriamas bylas, neatsižvelgiant į ieškinio sumą.

Taigi, pavyzdžiui, nors paprastai taikos teismas pagal bendrąsias teisės normas turi jurisdikciją nagrinėti tik tas bylas, kuriose ieškinio suma yra mažesnė nei 15 000 EUR, ši riba netaikoma ginčiuose dėl turto nuomos sutarčių.

Teritorinė jurisdikcija.

Pagrindinė teritorinės jurisdikcijos taisyklė

Nors jurisdikcija iš esmės priklauso atsakovo gyvenamosios vietos teismui, tačiau yra tam tikrų išimčių, susijusių su specializuotais teismais.

Pavyzdžiui, kompetentingas darbo teismas paprastai nustatomas pagal darbo, o ne vienos iš šalių gyvenamąją vietą. Panašiai su turto nuomos sutartimi susijęs ginčas turi būti perduodamas spręsti nuomojamo turto buvimo vietos teismui.

Administracinio teismo ir Socialinės apsaugos arbitražo tarybos atžvilgiu šis klausimas nekylo, nes jie jurisdikciją turi visoje Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje.

Pagrindinės taisyklės išimtys

Specializuoti teismai turi tik aiškiai jiems suteiktą jurisdikciją ir paprastai šalys negali pasirinkti kito nei įstatyme nurodytasis teismo.

Bendrai imant, šios rūšies jurisdikcija siejama su viešąja politika (pvz., darbo teisės byloje), o tai reiškia, kad net jeigu šalys neprieštarauja dėl jurisdikcijos, teismas turi savo iniciatyva įvertinti jurisdikcijos nebuvimo klausimą. Kaip paaiškinta pirmiau, šio principo išimtis taikoma taikos teisme nagrinėjamose byloje, kai ieškinio suma per didelė, kad patektų į jo jurisdikciją, ir tarp šalių nėra konkretaus ar menamo susitarimo. Šiuo atveju taikos teismas negali atsisakyti priimti jurisdikciją.

Susijusios nuorodos

<http://www.legilux.lu/>

<https://justice.public.lu/fr.html>

Susiję dokumentai

Teisėtvarkos sistema (147 kb) **(147 Kb)**

Paskutinis naujinimas: 22/10/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.